

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA KULTURO

Maistrova ulica 10, 1000 Ljubljana

T: 01 369 59 00
F: 01 369 59 01
E: gp.mk@gov.si
www.kultura.gov.si

Republika Slovenija
Urad Vlade RS za komuniciranje

Gregorčičeva 25, 1000 Ljubljana

Številka: 614-1/2015/144
Datum: 17. 9. 2015

Zadeva: Predlagam.vladi.si predlog 688-216: Tujke; zveza vaš dopis št. 092-216/2015/1 z dne 1. 9. 2015

Spoštovani,

v zvezi s predlogom, da se v javnih občilih uvede pregled nad izbiro besed, opozarjamo, da Zakon o javni rabi slovenščine (Uradni list RS, št. 86/04 in 8/10) opredeljuje status slovenščine v javnosti predvsem v odnosu do tujih jezikov. Vprašanja tujk se ne dotika, saj je to jezikoslovno tako zapleteno vprašanje, da bi ga bilo v pravnem smislu zelo težko urediti tako, da bi zagotovili spoštovanje načel za pripravo predpisov, kot jih določa Resolucija o normativni dejavnosti, zlasti načelo določnosti, ki zahteva pripravo splošno razumljivih in jasnih predpisov, kar zagotavlja enakost pred zakonom ter onemogoča različno tolmačenje oziroma uporabo predpisov v praksi. Tujke so običajni jezikovni pojav v vseh jezikih, njihovo vključevanje v ciljni jezik je zvezen proces, njihova prisotnost pa je v različnih besedilih bolj ali manj nevtralna oziroma moteča.

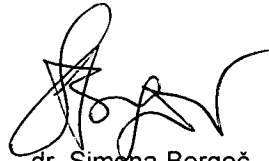
Mediji namenjajo jezikovni kulturi različno pozornost oz. do problema kažejo različno stopnjo ozaveščenosti. Izbor besedišča in v tem okviru vprašanje tujk je v zapleteni strukturi jezikovne organizacije medijskih vsebin le en vidik jezikovne kulture, saj se mora vpenjati v funkcionalno celoto, ki jo narekuje sporočilnost, pri čemer so v razmerju soodvisnosti izbor besedišča, skladienske strukture, pragmatični vzorci, ne nazadnje tudi žanrska pravila, vključno z načelom korektnosti pri poročanju in komentiranju dogodkov.

Najpomembnejši kriterij izbora besedišča v smislu ustreznosti ni samo njena slovenskost, pač pa je najbolj ustrezna tista različica, ki je najbolj razširjena (v določeni zvrsti jezika) in izpričuje največjo stopnjo zmožnosti vključevanja v slovenščino v smislu neproblematičnega sklanjanja in spreganja. Razširjenost besede pa pomeni tudi njeno največjo stopnjo razumljivosti za govorce. Tujke so v slovenščino vstopale skozi stoletja njenega razvoja in jo, čeprav se zdi ta ugotovitev nenavadna, bogatile. Jezik je namreč sprejemal besede, ki danes tvorijo repertoar označevalcev osnovne predmetnosti, ki nas vsakodnevno obkroža. Če na pojav gledamo iz širše perspektive, ugotovimo, da so govorce izrazi, ki jih danes dojemamo kot popolnoma domače, v nekem obdobju sprejeli v svoj jezik, prim. npr. nekaj najstarejših izposojenk: barva, kuhati, pek, ubogati (iz germanščine), denar, hlače, miza, šola, žoga (iz romanščine), klobuk, šotor, tovor, žep (iz madžarščine). Še v 19. stoletju so slovenščino okrepile z današnjega vidika popolnoma neproblematične besede, kot so pročelje, razkošen, značaj (iz hrvaščine), uspeh, spodoben, iskren, nagrada (iz ruščine), geslo, naslov, stroj, tovarna (iz češčine) in strog, ustava, vpliv (iz poljščine), prim. Stanko Bunc 1964. Če poznamo dinamiko jezikovnih stikov v časovni

perspektivi, tudi lažje razumemo, da tujke ne morejo ogrozati slovenščine. Procesi, ki so potencialno ogrožujoči za jezik, se odvijajo na ravni jezikovnih področij, kjer se dogajajo kršitve jezikovnih pravic, ki so ustavno in zakonsko določene (npr. jezikovne pravice delavcev v podjetjih v tuji upravi).

Največji vpliv na jezikovno podobo medijskih vsebin imajo vendarle bralci/poslušalci/gledalci in njihova pričakovanja, saj je v interesu medija čim večji doseg pri izbrani ciljni skupini prejemnikov. Če ocenjujete, da ima določen medij neprofesionalen odnos do jezika, vam svetujemo, da se s predlogom obrnete nanj, pri čemer lahko izkoristite tudi sodobne načine neposrednega odziva, ki jih omogoča spletna tehnologija.

S spoštovanjem,

dr. Simona Bergoč,
vodja Službe za slovenski jezik,
Ministrstvo za kulturo